

socialmedicinsk tidskrift

Fyrtiotredje årgången · dec. 1966 · häfte 10

Allmän redaktion:

med. lic. E. Husmark, redaktör och ansvarig utgivare
med. lic. Per Chr. Jersild
fru Brita Bahrton, redaktionssekreterare

Vetenskaplig redaktion:

Prof. Gunnar Lindgren, Lund
prof. Ragnar Berfenstam, Uppsala
prof. Gunnar Inghe, Stockholm
prof. Bengt Lindegård, Göteborg

Sehlstedtsgratan 9, 4 tr. Stockholm No. Tfn 67 21 21

Postadress: Fack, Stockholm 27

Postgiro 11 79.

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur
smt utan angivande av källan förbjudes.

Reportagen i Radio-TV

De löpande dagsnyheterna är i allmänhet mycket väl bevakade i radio och TV. Varje dag översköljes lyssnare och tittare av en aldrig sinande nyhetsström från när och fjärran. Att aktualiteten måste komma i förgrunden är självklart. Därmed är dock inte sagt att sovring och urskillning kan undvaras. Som nyhetsmedia är radio och TV i särklass. Monopolställningen gör att den fria men konkurrensbundna pressens jäktande efter sensationella ensamrätter rimligen kunde undvikas. Som ett mönster kan tjäna redovisningen av utlandsnyheterna. Där lämnas ständigt fylliga perspektiv över tillhörande sammanhang. Ifråga om inlandsnyheter och aktualitetsprogram dominerar den journalistiska nyhetssmaken.

Det sägs med rätta att TV "avslöjar" de agerande. Mycket riktigt har vi bl.a. sett av spänning och intresse rodnande uppläsare delge nyheter om nazistorganisationer, porr- och narkotikasensationer. Eller vi hör flegmatiska röster kommentera vidriga våldsscener som om de skulle höra till ordningen.

De ansvariga brukar framhålla, att det ej visats att upphetsande och eggande framställningar i ord och bild har något "dåligt" inflytande på konsumenterna. Därför skall tanke-, tryck- och bildfriheten obehindrat råda. Någon slags inre mekanism för god smak tänkes avvärja riskerna. Det är inte många som kan

tro på en sådan självrening på längre sikt i ett sekulariserat och normlöst samhälle. Inte heller kan man föreställa sig att bindande forskningsresultat, om sådana presenterades och även omfattade programproducenterna skulle bevisa att farhågorna är oberättigade. Tvärtom. Indicierna anses alltför besvärande.

I viss anslutning till radio-TV:s nyhetsförmedling försiggår även en rad social-medicenska reportage. Karakteristiskt för dessa är individualperspektivet. D.v.s. situationen skildras ur den enskilde klientens, patientens synvinkel. Detta är mycket lovvärt. Ingen behöver bättre stöd, hjälp och förståelse än den enskilde. Han kommer ofta i kläm. Nyligen har socialvårdscheferna enat sig om en förstärkning av allmän information och ledning i välfärdslabyrinten. Här skulle radio och TV kunna spela en stor roll.

Nyligen har ett TV-program om mentalsjukhusen avslutats. Det var tekniskt väl regisserat och mänskligt framfört, men det var alltför ensidigt och blev därigenom tendentiöst. Eller man kan konstatera att det kom 10–15 år för sent! Ännu tidigare började agitation och upplysning från psykiaternas sida om de oöferrättliga förhållandena vid de statliga sinnessjukhusen. Man gjorde allt man kunde — fast förgäves — för att väcka statsmakernas uppmärksamhet.

Från och med den s.k. konserthuskonferensen 1954, som anordnades av regeringen under livlig medverkan av läkarna (Smt nr 4-6/1954) har en påtaglig förändring skett. En rad offentliga utredningar, enskilda manifestationer, överläggningar, debatter och förhandlingar har förekommit därefter med sikte på att komma tillrätta med gamla kända missförhållanden inom mentalsjukvården. Under tiden har utbyggnad och rationalisering av vårdformerna pågått och nya idéer ständigt fötts under inflytande av de medicinska framstegen inom psykiatrien. Om Sveriges Radio TV velat vara aktuell även nu kunde ett reportage kring dagens mentalsjukvård ha utvunnit mycket positivt och hoppfullt av allt som skett under de sista tio åren till radikal omvandling av vården. I stället fick ett melankoliskt urval av patienter i gamla miljöer och dömda sjukhus bilda bakgrunden till en vemodig men reellt hård anklagelse i slutakten. Och denna riktades mot representanter för samhällsorgan som, jämte vid sjukhusen verksamt yrkesfolk, gjort allra mest för att eliminera bristerna. Statsmakernas mångåriga underlåtenhet att ställa tillräckliga resurser till förfogande och njuggheten i anslagen har kommit alltför mycket i bakgrunden. Det är tragiskt att ett stort TV-reportage på detta sätt kommit att missleda hela publiken och vålla förstämning bland alla dem som gör de nya insatserna i mentalsjukvården.

Först sedan radio-TV skaffat tillräcklig samhällspolitisk kompetens inom programledningen för att följa upp vad som planeras, utreds och beslutas i fråga om berörda intresseområden kan man rätt bedöma när och hur reportage och informationer skall sättas in för att orientera allmänheten och bli till hjälp åt dem som har den mödosamma uppgiften att verkställa besluten.